

Kulturdepartementet
(ku.remissvar@regeringskansliet)
cc: Ku.KL@regeringskansliet.se)

Linköpings universitets remissvar på betänkande av Utredningen om ett museum om Förintelsen (SOU 2020:21) diarienummer (Ku2020/01036/KL)

Linköpings universitet (LiU) har beretts tillfälle att yttra sig i ovannämnda betänkande. Yttrandet bifogas. Yttrandet ersätter tidigare remissvar inskickat 2020-06-09.

Handläggningen av beslutet

Beslut om detta yttrande har fattats vid rektors beslutsmöte i närvaro av universitetsdirektören Kent Waltersson, chefsjuristen Christina Helmér, studeranderepresentanten August Goldhahn och rektors sekreterare Maria Fält efter föredragning av forskningsdirektör Per Dannetun.

Jan-Ingvar Jönsson

Per Dannetun

Kopia till:
Universitetsledningen
Dekan filosofiska fakulteten
Prefekten Institutionen för kultur och samhälle
Internrevisionen
Studentkårerna
De fackliga organisationerna
LiU-nytt

Kulturdepartementet
(ku.remissvar@regeringskansliet)
cc: Ku.KL@regeringskansliet.se)

Yttrande avseende betänkande av Utredningen om ett museum om Förintelsen (SOU 2020:21)

Linköpings universitet har granskat betänkandet av utredningen om ett museum om Förintelsen (dnr Ku2020/01036/KL). Utredningen lämnar en rad förslag i kapitel 5 "Museets inriktning och uppdrag", kapitel 6 "Verksamhetens organisation och lokalbehov" samt kapitel 7 "Samlingar, samverkan och forskning". Linköpings universitet kommenterar dessa punkter enligt nedan där det viktigaste förslaget rör verksamhetens organisation och lokalisering.

Utredningen föreslår (s. 114) inrättandet av ett museum som ska främja kunskap om Förintelsen och Sveriges relation till Förintelsen i en bred historisk kontext samt bevara och förmedla berättelser från överlevande med anknytning till Sverige. Museet ska bygga upp och förvalta en samling, bedriva utställningsverksamhet och annan pedagogisk verksamhet, bedriva forskning i samverkan med universitet och förmedla kunskap grundad på forskning, stödja museer, arkiv och bibliotek inom sitt verksamhetsområde, samverka med myndigheter och andra aktörer samt bedriva internationellt samarbete. Linköpings universitet instämmer i utredningens grundläggande uppfattning att Förintelsen med dess kopplingar till Sverige måste ses som en väsentlig del av vårt lands historia. Även av moraliska skäl finns anledning att dokumentera, forska om, samt genom undervisning och folkbildning sprida kunskap om Förintelsen ur ett svenskt perspektiv. Linköpings universitet ställer sig därför bakom förslaget att inrätta ett svenskt museum om Förintelsen med ovanstående förslag på uppdrag. Utifrån att Förintelsen är ett väsentligt inslag i skolans undervisning i historia bör museet ha som uppdrag att också stödja denna verksamhet. Punkten (s. 114) som anger att museet ska "bedriva utställningsverksamhet och annan pedagogisk verksamhet" bör därför preciseras till att "bedriva utställningsverksamhet och på annat sätt ge stöd för utbildningsväsendets undervisning".

Utredningen lämnar i kapitel 6 en rad förslag om hur museet ska organiseras.

Organisationen bör emellertid ta utgångspunkt i de uppgifter som preciseras i kapitel 7, varför dessa kommenteras först. En huvuduppgift föreslås bli att dokumentera, bevara och forska utifrån spåren av Förintelsen under krigsåren och inte minst de överlevandes berättelser i Sverige. Förslaget kräver att museet får en gedigen forskningsanknytning. En forskningsmiljö behöver byggas upp tillsammans med ett eller flera lärosäten och en professur föreslås inrättas gemensamt mellan museet och ett universitet för att vara museets forskningschef (s. 171). Ett forskningsråd inrättas för att ge stöd för museets forskning (s. 174). Vidare ges förslag på konkreta forskningsuppgifter som att inventera och dokumentera romska vittnesmål (s. 167) och att samarbeta med läns museerna och med Judiska museet (s. 165, 166). Insamlings-, samverkans- och forskningsverksamheten framstår som välmotiverad och Linköpings universitet stödjer förslagen.

Utredningen ger i kapitel 6 flera förslag på hur museet kan organiseras, antingen som självständig myndighet eller inordnas i någon befintlig myndighet, och diskuterar inordnandet i ett universitet som en möjlighet (s. 135) även om det inte är utredningens huvudförslag. Att museet inordnas i en större myndighet är klokt eftersom det är en kostnadseffektiv lösning och gör bemanningen av olika stödfunktioner vid museet mindre sårbar. Utifrån att verksamheten så starkt ska inriktas på forskning anser Linköpings universitet att huvudalternativet bör vara att det nya museet inrättas som en del av ett universitet, men gärna i samarbete med flera lärosäten. Det säkerställer att forskningsverksamheten vid museet utvecklas i dynamisk relation till det vetenskapliga samhället i övrigt. Vi vill påpeka att det redan idag finns flera exempel både i Sverige och i andra länder på att museer är knutna till universitet.

Linköpings universitet föreslår att museet inrättas som del av Linköpings universitet. Vid universitetet finns redan idag omfattande forskningsverksamhet som på olika sätt kan användas för att stödja verksamheten vid det nya museet. Relevant forskning om bland annat Förintelsen, kulturarv, historiska platser, judisk historia och museer bedrivs och har under de senaste åren bedrivits inom Institutionen för kultur och samhälle (IKOS). Här finns således ett vetenskapligt sammanhang för det nya museets forskare. Vid institutionen bedrivs också utbildningar i mediegestaltningar (KSM) vilka kan bidra till att utveckla museets analoga och digitala utställningsverksamhet och former för dess fortbildningsverksamhet. Ambitionen att bidra till ett demokratiskt och kunskapsorienterat samhälle, vilket utgör en viktig aspekt av idén med Sveriges museum om Förintelsen, är också själva utgångspunkten för två gästprofessorer (uppkallade efter Moa Martinson och Tage Danielsson) vilka nyligen har inrättats vid Institutionen för kultur och samhälle. Den samling av historiker, etiker och samhälls- och kulturforskare som finns här utgör ett idealiskt sammanhang för det nya museet. Detta professorsprogram ska attrahera vetenskapligt eller konstnärligt framstående personer till Linköpings universitet och bidra till att utveckla en miljö

för kritisk och samhällsrelevant utbildning och forskning. Den professur som föreslås inrättas och vara museets forskningschef kopplar mycket väl till Linköpings universitets verksamhet att värna om bildning, humanism och samhällsengagemang.

Linköpings universitet föreslår vidare att museet placeras i Norrköping. Det är en lämplig ort av tre skäl. För det första finns här ett starkt forskningssammanhang, vilket har redovisats ovan. För det andra förespråkar utredningen (s. 157) att museet ska placeras på en ort som har koppling till Förintelsen. Linköpings universitet instämmer i att kopplingen mellan platsen och Förintelsen har betydelse och konstaterar att Norrköping är en av dessa orter, eftersom många överlevande efter ankomsten till Sverige placerades i lägret Doverstorp nära Norrköping. Norrköping är också en av få orter i Sverige där judar länge har tillåtits att slå sig ner och staden har således också en judisk historia vilket är väsentligt i sammanhanget. För det tredje uttrycker utredningen en förhoppning om att museet ska kunna få många besökare. Detta kan tillgodoses genom dels befolkningen i Östergötland, ett av landets folkrikaste län, dels närheten till Stockholmsområdet. Därutöver kan de ovannämnda mediegestaltningutbildningarna i Norrköping bidra till att utveckla museets digitala närvaro.

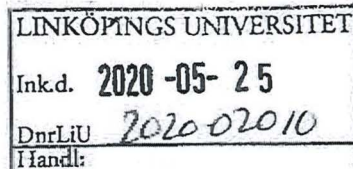
En konsekvens av utredningens förslag är att arbetsfördelningen mellan det nya museet och den befintliga myndigheten Forum för levande historia behöver preciseras. Utifrån att det nya museet kommer att bygga upp en omfattande sakkompetens kring Förintelsen framstår det som ett rimligt förslag att det nya museet får ta ansvar för folkbildning samt insatser för att utveckla skolornas undervisning om Förintelsen. Därvid är det viktigt att museet bygger vidare på och drar nytta av de erfarenheter som har byggts upp inom Forum för levande historia.

Linköping som ovan,

Jan-Ingvar Jönsson
Rektor

Kulturdepartementet
Enheten för kulturarv och livsmiljö

Betänkandet Sveriges museum om Förintelsen (SOU 2020:21)

Remissinstanser

Amnesty International
Antidiskrimineringsbyråer
Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek
Arbetsgivarverket
Barnombudsmannen
Bohusläns museum
Brottsförebyggande rådet
Civil rights defenders
Delegationen mot segregation
Diskrimineringsombudsmannen
É Romani Glinda
Folkbildningsrådet
Forum för levande historia
Folklivsarkivet i Lund
Föreningen Förintelsens Överlevande
Föreningen Zikaron
Göteborgs kommun
Göteborgs stadsmuseum
Göteborgs universitet
HandikappHistoriska föreningen
Historielärarnas förening
Institutet för språk- och folkminnen
Judisk kultur i Sverige
Judiska Centralrådet i Sverige
Judiska ungdomsförbundet i Sverige

Jönköpings kommun
Kalmar läns museum
Karlstad kommun
Kommittén för Demokratin 100 år
Kulturgruppen för resandefolket
Kulturen i Lund - Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige
Kultur Skåne
Kungliga biblioteket
Landsorganisationen i Sverige
Linköpings universitet
Lunds universitet
Länsmuseernas Samarbetsråd
Länsstyrelsen i Jönköping
Länsstyrelsen i Stockholm
Länsstyrelsen i Östergötland
Lärarnas riksförbund
Läraryrket
Malmö kommun
Malmö Museer
Malmö stadsarkiv
Malmö universitet
Micael Bindefelds Stiftelse till minne av Förintelsen
Myndigheten för delaktighet
Myndigheten för kulturanalys
Myndigheten för stöd till trossamfund
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor
Mångkulturellt Centrum Botkyrka
Norrköpings kommun
Paideia – The European Institute for Jewish Studies in Sweden
Polismyndigheten
Raoul Wallenberg Academy
Region Jönköpings län
Region Stockholm
Region Skåne
Region Värmland
Region Västerbotten
Region Östergötland
Region Skånes kulturförvaltning
Regionarkivet i Göteborg

Riksantikvarieämbetet
Riksarkivet
Riksförbundet för sexuellt likaberättigande (RFSL)
Riksförbundet Romer i Europa
Riksrevisionen
Romano Pasos Research Centre
Romernas riksförbund
Romska Ungdomsförbundet
Rörelsernas museum
SACO-förbundet DIK
Säkerhetspolisen
Specialpedagogiska skolmyndigheten
Statens fastighetsverk
Statens försvarshistoriska museer
Statens historiska museer
Statskontoret
Statens kulturråd
Statens museer för världskultur
Statens skolverk
Stiftelsen Expo
Stiftelsen Högskolan i Jönköping
Stiftelsen Judiska Museet i Stockholm
Stiftelsen Nordiska museet
Stockholms läns museum
Stockholms kommun
Stockholms stadsmuseum
Stockholms universitet
Svenska kommittén mot antisemitism (SKMA)
Svenska kyrkan
Svenska Röda Korset
Sveriges akademikers centralorganisation
Sveriges Kommuner och Regioner
Sveriges Museer
Södertörns högskola
Teskedsoorden
Tjänstemännens centralorganisation
Umeå kommun
Uppsala universitet
Vetenskapsrådet

Västra Götalandsregionen
Värmlands Museum
Örebro universitet

Remissvaren ska ha kommit in till Kulturdepartementet senast den 17 augusti 2020. Svaren bör lämnas i bearbetningsbar form (t.ex. Wordformat) per e-post till ku.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till Ku.KL@regeringskansliet.se. Ange diarienummer Ku2020/01036/KL och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet. Remissinstansens namn ska även anges i dokumentnamnet.

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i betänkandet. Om remissen är begränsad till en viss del av betänkandet, anges detta inom parentes efter remissinstansens namn i remisslistan. En sådan begränsning hindrar givetvis inte att remissinstansen lämnar synpunkter också på övriga delar.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För andra remissinstanser innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Betänkandet kan dessutom laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Remissinstanserna kan utan kostnad beställa två exemplar av betänkandet. Exemplaren beställs hos Norstedts Juridik, kundservice, 106 47 Stockholm. Telefon 08-598 191 90, e-post kundservice@nj.se. Ange vid beställning att exemplaren är avsedda för remissändamål.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens
promemoria Svara på remiss – hur och varför (SB PM 2003:2, reviderad
2009-05-02). Den kan laddas ner från Regeringskansliets webbplats
www.regeringen.se.

Maria Fjellman Lundqvist
Tf. expeditjons- och rättschef

Kopia till

Norstedts Juridik, kundservice, 106 47 Stockholm